

Er den dobbelte Møntfod særlig «demokratisk»?

At William Secher, Kand. polit.

Maatte jeg af den ærede Redaktion udbede mig Plads for et Par Bemærkninger angaaende en Paastand i Laveleyes nys udkomne Bog: «La monnaie bimétallique».

Som et Argument for Antagelsen og Bibeholdelsen af den dobbelte Møntfod anfører Laveleye blandt Andet, at den i Mod-sætning til Enkeltmøntfoden er «demokratisk», den begunstiger nemlig Debitor, idet der gives ham Tilladelse til at tilbagebetale det Laan, han har modtaget i ét Metal, med det samme nominelle Beløb i et andet, hvis Værdi har forringet sig efterat Loven havde fastsat Forholdet mellem de to Metaller indbyrdes Værdi og Gjældsforholdet var stiftet. Der ydes herved Debitor ad den permanente Lovgivnings Vej den samme Lettelse, som allerede Oldtidens Lovgivere flere Gange troede det nødvendigt, men paa en mere brat og voldsom Maade, at maatte yde de forkuede Debitorer. — Ja forholdt dette sig saaledes, gaves der virkelig ved Antagelsen af den dobbelte Møntfod de økonomisk uheldigt stillede en Lettelse paa de mere Velstaaendes Bekostning, og dette kunde ske uden en voldsom Forstyrrelse af den økonomiske Organisation, da kunde vi vel alle — ialfald i Theorien — være enige om, at der heri vilde ligge et Argument, der vilde veje tungt i Vægtskaalen til Gavn for den dobbelte Møntfod. — Men kan man nu ogsaa uden videre, som her gjort, overføre Slutninger fra de økonomiske Forhold i Oldtiden paa Nutiden, og kan man trøstigt gaa ud fra den Forudsætning, at Kreditorerne alle høre til Pengearistokratiet og alle Debitorerne til det store Demokrati, eller at Debitor idetmindste

er uheldigere økonomisk stillet end Kreditor? — I Oldtiden og særlig paa de Tider, hvortil Laveleye vel nærmest sigter, forholdt dette sig uidentviveligt væsenligt saaledes, at Kreditor var heldigere stillet end Debitor, men i vor Tid ere de økonomiske Forhold mere kombinerede, og vi nødes for at besvare Spørgsmaalet til at gaa ind paa flere af Formerne for Gjældsforholdet. Lad os i nogle enkelte Tilfælde se, hvad der vilde blive Følgerne af, at Gjælden, skjønt nominel den samme, i Virkeligheden formindskedes!

For Aktionærene i et Aktieselskab vil Forholdet jo stille sig ens, enten de faa et vist Beløb udbetalt som Dividende i det mere værdifulde Metal eller et saameget større i et andet, der er akkurat saameget mindre værdifuldt. Her er der jo heller ikke Tale om et Gjældsforhold, men jeg gjør dog opmærksom herpaa, fordi det netop er en yndet Anlægsform for de store Kapitaler, Kapitalisterne ikke selv ville frugtbargjøre i Produktionen, og som altsaa ville blive uberørte af Møntforandringen; og jeg anfører det netop i Modsætning til en anden Form for Anlæg af Kapital, nemlig Obligationen, hvad enten det er Stats-, Kommune-, Kreditforeningsobligationer eller andre. Det er jo nemlig uomtvisteligt, at mangen lille og møjsommeligt sammenparet Kapital anbringes paa denne Maade, og at mangen Obligationsejer vilde føle et haardt Tryk, naar hans tid smaa Indtægter forringedes; og det er ligeledes uimodsigeligt, at den Grundejer, der har optaget Laan i sin Ejendom, ofte er langt bedre økonomisk stillet end den, der har givet Laanet. Der er andre store Debitorer, Debitorer, der findes i hvert civiliseret Land, og som har selv endog dem, man kalder Fattige til Kreditorer, nemlig Seddelbankerne. Disse vilde selvfølgelig indløse deres Sedler i det mindst værdifulde Metal og deres Passiva vilde saaledes ikke ubetydeligt formindskes ved en Møntforandring, som her omtalt, og Bankens Aktionærer derved vinde paa det øvrige Samfunds Bekostning. Ligeledes vilde den i Sparekasser, Sygekasser og lignende Institutioner indsatte og igjen udlaante Kapital af de ovenanførte Grunde formindskes, og det derved opstaaende Tab for en stor Del falde paa helt andre Samfundsklasser end Laveleyes velstaaende Kreditorer.

Jeg skal derimod villigt indrømme, at alle de, der udlåne Penge mod personlig Kredit eller Pant vilde lide et Tab, der vil komme mange Trængende tilgode, men efter hvad jeg ovenfor har fremført tror jeg det vil staa klart, at Begreberne Kreditor og Debitor ingenlunde falde sammen med Begreberne økonomisk heldigt og uheldigt stillet, og at en Møntforandring netop vilde skade dem af Demokratiet, der kæmper for at tilvinge sig en bedre Stilling.

Og endelig vil jeg henlede Opmærksomheden paa et økonomisk Fænomen, der synes mig væsenlig at modbevise Laveleys Paastand. Det er jo almindelig antaget, at naar der foregaar en Forandring i de ædle Metalleres Værdi, vil de Varer og Tjenester, hvis Pris hvert Øjeblik paa ny fastsættes paa Markedet ved Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel hurtigt forandre deres Pris derefter, hvorimod en saadan Forandring først efter længere Tids Forløb vil finde Sted i de af Staten ved Lov fastsatte Lønninger, i de Godtgjørelser, der ydes Intelligensarbejdet (Læger, Lærere o. s. v.), ved hvis Fastsættelse Sædvanen spiller saa stor en Rolle, i Kvindernes Arbejds løn, ja overhovedet i al Arbejds løn. I alle disse Forhold er Gnidningsmodstanden mod enhver Forandring stor, og naar Betalingen som antaget finder Sted i et mindre værdifuldt Metal, vil derved de nysnævnte Samfundsklasser lide et Tab, der vil gaa i Løngiverens Lomme. Jeg tror derfor at Spørgsmaalet om, hvorvidt den dobbelte Møntfod er særlig demokratisk, maa besvares med et ubetinget Nej; — noget helt andet er det naturligvis, at det jo er tænkeligt, at Bibeholdelsen af den enkelte Møntfod truer hele Samfundets økonomiske Virksomhed med saa alvorlige Farer, og den dobbelte Møntfod frembyder saamange andre økonomiske Fordele, at ved dens Antagelse det almindelige økonomiske Velvære vilde stige, og altsaa Demokratiet ogsaa vilde komme til at nyde godt deraf, — men derom tør jeg ikke udtale nogen afgjørende Dom.